

v té neb oné formě na celoslovenském sjezdu okresních národních výborů. To řekli zdejší poslanci již dříve předsedovi SNR poslanci Šmidkemu, když zde byl. Myslím, že toto Gottwaldovo stanovisko odpovídá celkem též Vašemu a že jeho odpověď otázku plně vyčerpává.

2. Gottwald má prý autentické zprávy o okolnostech, za nichž Viest a Golian byli zajati. Prý odmítli jíti do hor, odůvodňující to únavou. Vydali rozkaz armádě jim podřízené zastavit odpor a rozejít se. Čtěli se pak sami zachránit se skupinou asi 20 důstojníků a byli zajati. Fakticky armáda se pak rozběhla, zahodivši zbraně. Připojený komentář k tomu ze Slovenska je ovšem velmi tvrdý.

3. Gottwald mi dal další následující informace:

a) Bratislavská vláda propouští všechny vojáky bývalé slovenské armády, kteří se vracejí, důstojníci však jsou v Bratislavě souzeni polním soudem.

b) Úřady v Ružomberku dostaly příkaz připravit ubytování pro 60 000 lidí, evakuovaných z východního Slovenska.

c) 18. listopadu část vládních úřadů byla evakuována z Bratislavy do Vídně.

d) Z Čech se hlásí, že v okolí Benešova v mnoha obcích byli vystěhováni všichni civilisté a že je tam ubytováno německé vojsko. V okolí Prahy se budují opevnění.

Fierlinger.

AMZV Praha. Depeše, 1944, čís. 2847 (Mos. 441). Záznam dešifrované došlejší depeše (d. 27. 11. 1944). Strojopisný přepis.

553

1944, november 26. Praha. — Prípis šéfa úradu nemeckého štátneho ministra pre Čechy a Moravu ministerského radcu Giesa vedúcemu rišského úradu propagandy Hudolinovi v Berlíne o súvislosti medzi partizánským hnutím na východnej Morave a povstaním na Slovensku. Vytýka nedostatočnú informovanosť a dokazuje, že Frank robí na moravsko-slovenských hraniciach dostatočné a účinné opatrenia.

Tajné!

Velavážený príslušník strany Hudolin!

Na Váš list z 13. 11. t. r. zn. Hu./Du. o situácii na moravsko-slovenskom území odpovedám, že spomínané udalosti treba hodnotiť ako odzrkadlenie povstaleckého

---

osvobozeného území provedeny volby do obecních, okresních i zemských národních výborů, jakož i do prozatímního Národního shromáždění. My zde pracujeme na této dohodnuté linii a podle ní připravujeme i případné dekrety pro toto přechodné období. Připouštíme SN radě, že tyto dekrety budou muset být patrně upraveny podle konečného stanoviska první domácí vlády. Ale ze stanoviska delegace SNR ohledně prozatímního přechodného údobí vyplývá i jejich rezervovaný postoj k některým dekretům vůbec. Snažili jsme se zde jim všechno vysvětlit a odůvodnit.

Máme zprávy, že rezervované stanovisko SNR k otázce voleb i různost názorů v otázkách jiných (na př. sjednocení levých stran ve straně komunistické) působilo obtíže i Švermovi na Slovensku. Podle našich zpráv byli tímto stanoviskem překvapeni i zdejší komunističtí činitelé. Bylo by snad záhodno, aby i komunističtí poslanci v Moskvě potvrdili delegátům SNR, na jaké linii jsme se dohodli v Moskvě, že jsme ji od té doby pevně drželi a budeme ji držet až do plného osvobození. *Beneš.*" (AMZV Praha. Depeše odeslané, 1944, čís. 3132, Mos. 414.)

850 hnutia na Slovensku. Napriek 5 rokov trvajúcim najtvrdším vojnovým udalostiam boli českomoravskému priestoru, úplne pacifikovanému, takéto javy na šťastie vzdialené, a preto aj viac-menej neznáme. Tým, že sa *ojedinelé* udalosti nervózne a ustarene preceňujú a neberú do úvahy okolnosti, že sa zo strany ústredných vedúcich miest aj tak robia, resp. pripravujú opatrenia, ktoré daný stav umožňuje, najrôznejším inštanciam sa častejšie predkladajú osobitné priania a podnety, ktoré — keďže sú založené len na znalosti a uvážení miestnych potrieb — musia byť nevecné a mylné. Tým vznikne viac zmätku ako úžitku. Existujúce sily nedovoľujú pri pokračovaní každého útoku nasadiť zvláštne sily. Každý prepad však bude vyšetrený a po dopadnutí okruhu páchatelov sa urobia potrebné opatrenia na ich likvidovanie. Práve v posledných dňoch zakončil SS obergruppenführer a generál zbraní SS a polícia Frank veľkú akciu s viac ako 10 000 mužmi. Dúfam, že som tým odstránil Vaše obavy, že na moravsko-slovenskom území chýba potrebná jednotnosť a cieľavedomosť alebo muž, ktorý by koordinoval sily.¹

Heil Hitler!
Váš Gies

SS standartenführer.

SÚA Praha. S 110-4-90/9. Strojopisný priepis. (Z nemčiny preložila IK.) — J. Tesař, „Dokumenty ke vztáhu mezi Slovenským národním povstáním a českými zeměmi“ v „Historie a vojenství“, 1964, příloha k čís. 3. s. 153.

554

1944, november 27. Bratislava. — Smernice bezpečnostného odboru ministerstva národnej obrany slovenského štátu orgánom štátneho aparátu na pokračovanie proti účastníkom povstania z radov štátnych a súkromných zamestnancov.

Dôverné.

Vec: Pokračovanie proti účastníkom puču — smernice.

Pred 29. augustom 1944, teda pred vypuknutím puču, veľká väčšina štátneho a súkromného zamestnanectva pod rôznym titulom, ako napríklad návšteva evakuovanej rodiny, služobná cesta, pragmatikálna alebo zdravotná dovolenka a pod., opustila svoje služobné miesta. Tak isto a pod podobnou zámenkou urobili aj ostatné osoby a presťahovali sa do krajov budúcej pučistickej revolty a oneskorení po jej započatí.

Z toho je zrejmé, že veľká väčšina o príprave puču vedela, aktívne sa zapojila, ostatok obozretne tam vyčkával vývoj a celú túto akciu podporoval nepriamo (napr. udávaním osôb, finančnou podporou, zásobovaním a pod.).

Teraz, po likvidácii, sa títo jednotlivci vracajú a snažia sa ospravedlniť svoju neprítomnosť už dôvodmi alebo vyhovávajú sa na donútenie, teda na akýsi stav núdze.

Stav núdze ako skutočnosť, na ktorú sa teraz títo jednotlivci vyhovávajú a ňou ospravedľujú, je vylúčený a ich trestná zodpovednosť zostáva a trvá, lebo

¹ Gies odpovedal na Hudolinov list, ktorý cituje v uvedenom príspevku J. Tesař (c. d., s. 151 až 152).